

Landbruget sætter

Dansk landbrug står med en enestående mulighed for at bidrage til at løse den danske vækstkrise. Nye tal fra Danmarks Statistik afslører et helt nyt billede af vækstmulighederne i landbruget i de kommende år. Hovedproblemet er svag indtjening og dårlige rammevilkår

■ Vækst

AF THOMAS BERNIT HENRIKSEN OG BJARNE BANG

Trods indtjeningskrise i landbruget og dystre forudsigelser om erhvervet fremtid, viser nye tal, at de danske landmænd er langt bedre rustet til at komme ud af krisen end hidtil antaget.

I lang tid har økonomer ment, at de danske landmænd bidrog til at forstærke den danske vækstkrise, fordi de over de seneste 10 år er blevet stadig mindre effektive. Det skrev blandt andet de økonomiske vismænd i deres miljøøkonomiske rapport fra februar i år.

Det billede er imidlertid forkert, fastslår forskere ved Fødevarerøkonomisk Institut ved Københavns Universitet.

»Det er ikke landbruget som erhverv, der har et problem. Problemet er, at debatten om landbruget i lang tid er foregået på et forkert talgrundlag,« siger Henrik Zobbe, leder af Fødevarerøkonomisk Institut ved Københavns Universitet, som allerede tilbage i februar påpegede, at vismændenes dystre analyse af landbrugets vækstmuligheder kunne være bygget på fejlbehæftede tal.

Ifølge dagbladet Børsens oplysninger har Danmarks Statistik i et brev til vismændene taget ansvar for fejlen.

De nye og reviderede tal viser, at produktiviteten i

dansk landbrug er vokset med over 3 pct. i gennemsnit over de seneste 10 år i stedet for at falde med 0,7 pct., som de gamle tal viste. Det fremgår af beregninger, som AE har foretaget for dagbladet Børsen.

Nationalbankdirektør Nils Bernstein pegede tidligere på ugen på landbrugets økonomikongres netop på, at landbrugets produktivitet ville blive revideret op.

»Landbruget har været god til at indføre og udnytte teknologi, god til at udnytte de økonomiske muligheder og generelt være gode driftsledere. Et af problemerne for erhvervet er i dag, at nogle landmænd har købt jord til for høje priser og er blevet fanget af den økonomiske nedtur,« siger Henrik Zobbe.

Produktiviteten vigtig

Der er blandt danske økonomer enighed om, at produktiviteten er vejen til at sikre dansk velstand i fremtiden. OECD har flere gange advaret om en dansk vækstkrise, fordi der er udsigt til, at produktiviteten i fremtiden kun vil vokse med godt 1 pct.

Et Landbrugsbarometer udarbejdet af Videncenteret for Landbrug i Århus, som hører under organisationen Landbrug & Fødevarer, illustrerer ifølge centrets erhvervsøkonomiske chef, Klaus Kaiser, at der i landbruget fortsat er massivt fokus på at optimere og spare

Stort fokus på omkostninger i landbruget

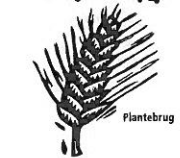
Hvilke produktionsbegrænsninger oplever virksomheden som de største lige nu?

Lave priser	84%
Høje omkostninger	77%
Finansielle begrænsninger	54%
Lovgivning	33%

Høje omkostninger	62%
Finansielle begrænsninger	52%
Lave priser	46%
Lovgivning	28%

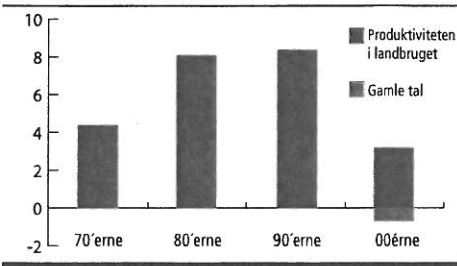

Høje omkostninger	58%
Lave priser	45%
Dårligt vejr	37%
Lovgivning	33%

Kilde: Videncenter for Landbrug, Landbrugsbarometer, december 2010

Landbruget fortsætter med at udvikle væksten

Udvikling i timeproduktivitet, pct, år-år

på omkostninger, og dermed på at øge produktiviteten.

»Vi har længe advaret om fødevarerhvervet rammevilkår. Udover planerne om Grøn Vækst kan vi nu se, at der kommer en ny byrde på sektoren i form af stigende energiavgifter i de kommende år. Det er en uheldig udvikling,« siger Leif Nielsen, cheføkonom i Landbrug & Fødevarer.

Pristilpassere

På tværs af landbrugets tre hovedgrene, svineavl, kvægbred og planteavl, mener mindst seks ud af ti land-

mænd, at omkostningerne er landbrugets største udfordring, fremgår det af Landbrugsbarometeret.

Udviklingsdirektør Peter Borreby fra Patriotisk Selskab fastslår på baggrund af driftsanalyser af landbrugets økonomi, at landbruget udgifter til maskiner og arbejds løn er vokset mindre end prisudviklingen i samfundet. En udvikling, som også dokumenterer, at landbruget har været i stand til at øge produktiviteten.

»Landmænd er generelt karakteriseret ved at være pristilpassere. De har ikke indflydelse på de priser de

Det Økonomiske Råd: Landbruget har et indtjeningsproblem

■ Landbrug

AF JACOB KLOK

Den danske landbrugssektor har haft en lang periode med produktivitetssudvikling end hidtil antaget. Men det ændrer ikke ved, at de enkelte landmænd stadig har overordenlig svært ved at skabe overskud, og at der derfor fortsat er behov for sikre en mere bæredygtig udvikling i landbruget både i øko-

nomisk og miljømæssig forstand.

Det understreger sekretariatschef i Det Økonomiske Råd Lars Haagen Pedersen, som reaktion på den kraftige revision af landbrugets produktivitetstal, som Danmarks Statistik for nylig har gennemført.

»Meget af det, vismændene anbefalede i foråret, var baseret på mikroanalyser af de enkelte bedrifter, og der vil man stadig se en generel mangel på gevinster i den

primære drift, uanset at det så nu viser sig, at der har været en bedre produktivitet,« siger han.

Det Miljøøkonomiske Råds rapport påviste, at de danske landbrugs indtjening op gennem nulleterne stort set har været baseret på en i længden uholdbar vækst i jordpriserne, frem for salget af de enkelte bedrifters primærproduktion. Forklaringen på den uholdbare udvikling skulle findes i en uheldig kombination af fal-

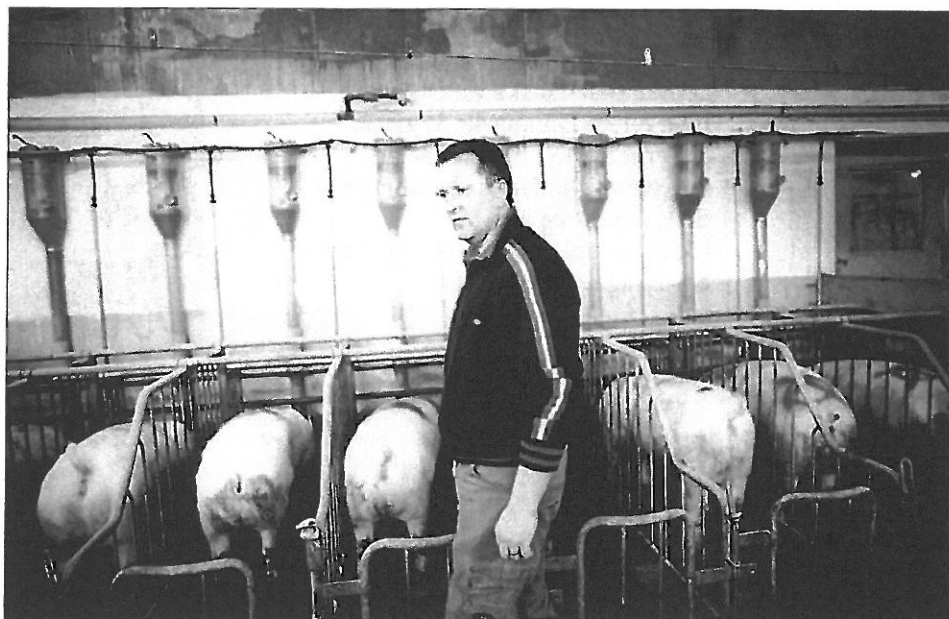
dende verdensmarkedspriser, og hvad der blev kaldt en usædvanlig ringe udvikling i erhvervenes produktivitet.

»Ja, man må jo faktisk konstatere, at situationen i landbruget er endnu mere klemt end hidtil antaget – fordi det har været så svært at skabe overskud trods produktivitetstigningerne har været højere end de hidtidige tal har vist,« siger Lars Haagen Pedersen.

Det betyder, at kravet til produktivitetstigninger,

kurs mod ny vækst

Erik Poulsen ømmer sig over de høje danske omkostninger og skrappe miljøkrav.
Foto: Hans Christian Jacobsen.

sælger til. Derfor er det naturligt med et stort omkostningsfokus. Derfor har landbruget også løbende gennem investeringer forbedret deres produktivitet. Udfordringen for landbruget er, at med den nuværende svage indtjening kan selv små forringelser af rammevilkårene ramme hårdt,« siger Peter Borreby.

Begrænsninger skal væk

De nye tal for produktivitet ændrer ikke med et trylleslag landbrugets problemer med manglende indtjening og dårlige rammevilkår, men indebærer alene, at landbruget har forudsætningerne for at kunne vokse. Derfor lyder kravet om bedre rammevilkår usvækket fra landbruget.

»Vi skal have fjernet de ting, som begrænser dansk landbrug. Vi skal have samme mulighed for at konkurrere som vores kolleger i udlandet. Regeringens plan om Grøn Vækst fjerner vores muligheder for at producere, og vi betaler selv for hele af den lettelse af jordskatten, som er planlagt til næste år,« siger Vagn Lundsteen, direktør for foreningen Bæredygtigt Landbrug.

Foreningen blev stiftet sidste år som et forsøg på at sætte ny aktiv vækst dagsorden for landbruget.

thomas.bernt.henriksen@borsen.dk
bjarne.bang@borsen.dk

Landbrug

AF BJARNE BANG

Svineavler i stor stil Erik Poulsen, Hadsten, kæmper med omkostningerne hver eneste dag. De høje danske omkostninger begrænser ham. Og særlige danske miljøregler gør det endnu dyrere at drive landbrug – og umuligt for ham at samle sine i dag 10 gårde til få større, effektive enheder.

»Vi har herhjemme haft en lønfest uden lige og uden tanker for konsekvenserne for bl. a. produktionen i Danmark. Omkostninger til løn, energi, vedligehold osv. tynger os rigtig meget. Når det koster 500 kr. i timen at få besøg af en servicemand, og vi har 0 kr. i dækningsbi-

drag eller måske tjener 50 kr. på en gris, så skal der sælges mange svin for at få penge til købe bare én time udefra,« siger Erik Poulsen.

Han driver i det østjyske en svineproduktionvirksomhed med 650 hektar jord og en besætning på 1600 søer, der giver 13.000 slagtesvin og 38.000 smågrise årligt.

»Det med lønnen gælder hele vejen rundt – hos os selv, på slagteriet, hos foderstofselskabet, hos vores konsulenter osv. Men vores største fejl i landbruget er nok, at vi ikke klart og tydeligt sagde fra, da politikerne indførte de reguleringer, der gør, at vi ikke kan drive landbrug effektivt,« siger Erik Poulsen.

»Vores virksomhed er i dag spredt på 10 forskellige enheder, fordi vi ikke kan få lov at samle dem på nog-

le få steder. Af vores i dag 14-15 medarbejdere har vi nok mindst én kørende rundt på landevejene mellem enhederne hele dagen. Det er ikke effektivt og betyder, at vi har for høje omkostninger pr. gris. Også fordi vi ikke kan have nye, moderne, mere effektive stalde. Vi forsøger for at imødegå omkostninger til køb af ekstern service at lade en-to af vore egne medarbejdere udføre service. Så vi klarer 80-90 pct. af opgaverne.«

Erik Poulsen peger på, at da hele samfundet kørte derudad for nogle år siden, søgte mange af landbrugets medarbejdere over i andre erhverv, hvor de kunne tjene mere, måske endda på færre timer. Det betød, at der i dag, efter en del bøv og omkostninger i nogle år,

er rigtig mange udlændinge i landbruget. Til gengæld udstråler de glæde ved deres arbejde.

»I modsætning til noget af industriproduktionen kan vi ikke bare flytte udenlands, og da slet ikke i dag, hvor vi jo ikke kan få den investerede kapital med os. Vi er bundet. Med over 600 hektar gør det rigtig ondt, når vurderingen falder med 50.000 kr. pr. hektar. Det er 30 mio. kr. I øvrigt er det tankevækkende, at den gang landbrugsjord – på grund af de danske regler – nogle steder kostede 350.000 kr. pr. ha., kunne man købe til under en fjerdedel i Frankrig.«

Erik Poulsen er én af initiativtagerne til projekt Grynt 2010, der sigter mod etablering af Danmarks største so-besætning med 6.000 søer placeret isoleret på Overgaard Gods, hvorfra en række østjyske landmænd kan blive forsynet med smågrise til opfødning.

bjarne.bang@borsen.dk

Svineavler kæmper med omkostningerne

som kan sikre positiv indtjening på den primære drift, er højere, end vismændene hidtil er gået ud fra, tilføjer han.

Sekretariatschefen mener derfor heller ikke, at der i lyset af de nye produktivitetstal opstår behov for at ændre på vismændenes anbefalinger til, hvordan man sikrer en mere bæredygtig udvikling, bl.a. ved at åbne for større bedrifter og nye kapitalkonstruktioner.

jacob.klok@borsen.dk